

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 20.051.180
Карпатського національного
університету імені Василя
Стефаніка
доктору мистецтвознавства,
професору, завідувачу кафедри
дизайну і теорії мистецтва
Чуйку Олегу Дмитровичу
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата мистецтвознавства, доцента, директора Фахового коледжу Косівського державного інституту декоративного мистецтва Стеф'юка Романа Григоровича на дисертацію Корпанюка Юрія Васильовича на тему «Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини ХІХ–початку ХХІ століття» подану на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація з галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Актуальність теми дисертації. Робота Юрія Васильовича Корпанюка є результатом дослідження важливих аспектів народного декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема художнього дерева, галузі, де ключову роль відіграли народні майстри родинної династії Шкрібляків–Корпанюків, які проживають і творять на Гуцульщині. У дослідженні вперше ґрунтовно і всебічно висвітлено роль представників цієї династії у мистецьких процесах Західної України впродовж тривалого часу: другої половини ХІХ – початку ХХІ століття. Автором на основі багатого фактологічного матеріалу та вивчених артефактів проаналізовано техніко-технологічні, художньо-стилістичні, композиційні та інші особливості виробів художнього дерева народних майстрів династії Шкрібляків і їхніх нащадків Корпанюків, що витворили унікальне явище національної народної культури – школу гуцульського народного дереворізьблення. У дисертації висвітлено етапи мистецького життя Західної України досліджуваного періоду, простежено особливості розвитку народних художніх промислів та художнього дерева на

зазначеній території, виокремлено внесок митців династії Шкрібляків–Корпанюків у різні сфери культури та мистецтва, зокрема їхню діяльність у навчальних закладах, виставкову активність, участь у мистецьких об'єднаннях і творчих спілках тощо. У роботі Ю.Корпанюк також акцентує увагу на основних мистецьких колекціях, де нині зберігаються твори представників цієї творчої родини.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження відповідає комплексній науковій темі кафедри дизайну і теорії мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Актуальні питання культурології : теорія та історія культури» (державний реєстраційний номер 0117U004571) та є важливим у контексті дослідження не лише локальних мистецьких явищ візуального мистецтва, а й загальних культурно-мистецьких процесів національного масштабу.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується використанням широкої джерельної бази та наукової літератури, а також логічно вибраними теоретико-методологічними підходами. Об'єктивність дослідження, структурованість основних положень і узагальнень у дисертації забезпечена значним за обсягом фактологічним матеріалом, який представляє усю багатогранність досліджуваного явища. Це також підтверджується двома альбомами додатків, де автор зібрав не лише конкретні артефакти, які всебічно висвітлюють творчий шлях кожного представника родини Шкрібляків і Корпанюків, а й фото, ілюстративні, архівні та інші матеріали, що додає ваги науковому дослідженню.

У роботі проаналізований значний пласт різноманітних джерел, що включає теоретичні напрацювання українських мистецтвознавців, узагальнюючі праці відомих науковців, дослідження етнографів, краєзнавців, матеріали родинних архівів, спогади, інтерв'ю та ін., що сприяє осмисленню ролі і значення діяльності майстрів родини Шкрібляків-Корпанюків як у межах регіону так і в загально національному масштабі. Використані методи дослідження сприяють всебічному висвітленню поставлених у науковій роботі

завдань та формуванню узагальнюючих висновків, які доводять значущість творчості митців цієї династії у мистецьких процесах України ХХ–початку ХХІ століття.

Наукова новизна результатів дисертації. Дисертація відзначається новизною та актуальністю. У роботі Ю.Корпанюка вперше зібрано, комплексно розглянуто та проаналізовано відомості про діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків, висвітлено творчу спадщину багатьох поколінь митців та простежено їхню роль у збереженні та розвитку традицій різних видів мистецтва, а найбільше – художнього деревообробництва. Відстежено спадкоємність традицій у передачі досвіду та новаторські риси у виробах кожного представника майстрів цієї творчої династії впродовж другої половини ХІХ–початку ХХІ століття. Автором виокремлено характерні композиційні прийоми та орнаментальні мотиви творів художнього дереворізьблення, що дозволило виділити школу гуцульського дереворізьблення з осередком у с. Яворові як унікальне явище національної культури. Також дослідником акцентовано на внеску мисткинь творчої родини Шкрібляків–Корпанюків у різні види декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва, що сприяє усвідомленню багатогранності творчих виявів та впливів на мистецький процес регіону. Автором вперше в науковий обіг введено низку маловідомих мистецьких творів та архівних матеріалів.

Теоретичне та практичне значення отриманих наукових результатів виявляється в можливості застосування результатів дослідження для написання наукових праць з мистецтвознавства і краєзнавства, використання теоретичного підґрунтя та фактологічного матеріалу дисертації в навчальному процесі закладів різного рівня, проведення майстер-класів гуцульського художнього дереворізьблення тощо. Важливим практичним аспектом видається пропозиція автора створити громадський музей, де б можна було зберігати твори різних поколінь уславленої династії народних майстрів Шкрібляків і Корпанюків, що нині розпорошені по різних приватних колекціях, таким чином популяризуючи

унікальну культурно-мистецьку спадщину Гуцульщини та її провідних представників у різних видах мистецтва.

Дуже цінним компонентом наукової роботи Юрія Корпанюка є альбом додатків, де вміщуються передовсім мистецькі твори, низка з яких вводиться в науковий обіг вперше, адже зберігається нині у приватних колекціях.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Наукова праця Юрія Корпанюка має логічну структуру, є самостійним та завершеним дослідженням. Робота загальним обсягом 346 сторінок, з яких 176 сторінок основного тексту, складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (160 позицій) та трьох додатків.

У вступі містяться всі необхідні складові: зокрема автор визначає актуальність, мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження, територіальні та хронологічні межі дослідження, наукову новизну, зв'язок роботи з науковими темами, обґрунтовує теоретичне та практичне значення.

Перший розділ присвячений аналізу джерельної бази та методів дослідження, що визначає подальший вектор вирішення дослідницьких завдань. Автор розглядає широкий спектр джерел, де піднімаються проблеми, дотичні до теми дослідження.

У другому розділі Юрій Васильович Корпанюк простежує загальні тенденції мистецького життя Західної України у широкому історико-культурному контексті, зосереджуючи увагу на тих аспектах, що пов'язані із діяльністю і творчістю майстрів династії Шкрібляків-Корпанюків. У розділі висвітлюються зокрема виставки, мистецька освіта, музейний рух, розглядаються творчі об'єднання та провідні осередки художнього дерева, які відігравали значну роль у розвитку мистецького життя західноукраїнського регіону впродовж другої половини XIX–початку XXI століття.

Третій розділ зосереджений на висвітленні творчості народних майстрів Шкрібляків і Корпанюків. Тут широко розглядається творча біографія основоположника родинної династії і школи гуцульського народного

дереворізьблення Юрія Шкрібляка, простежуються риси послідовності творчого методу у творчості його синів Василя, Миколи та Федора, а також аналізуються особливості та новаторські підходи у виробках художнього дерева представників родини Корпанюків. Значну увагу автор акцентує на творчих здобутках представниць жіночої лінії народних майстринь у таких галузях як ткацтво, ліжникарство, художня вишивка та ін. Простежує також діяльність майстрів народного мистецтва і професійних митців родинної династії у інших видах декоративно-прикладного та пластичного мистецтва на сучасному етапі.

Вартісним і логічним у дисертації є четвертий розділ, де аналізується вплив майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків на розвиток мистецької освіти, зокрема значну увагу приділено висвітленню викладацької роботи Василя Шкрібляка та його внеску у діяльності Вишницької мистецької школи, розглядається педагогічна діяльність Василя і Марії Корпанюків та інших представників династії. Доволі об'ємно у розділі представлена участь народних майстрів та митців родини Шкрібляків–Корпанюків у різноманітних виставках, ярмарках, мистецьких об'єднаннях та артілях впродовж кінця ХІХ–початку ХХІ століття, що беззаперечно впливало на інтенсифікацію художнього життя не лише у регіоні, але й викликало певний резонанс у межах України та Європи на різних історичних етапах. Окремий параграф присвячений висвітленню мистецьких колекцій та музейних збірок, де нині зберігаються твори митців цієї династії.

Важливим аспектом для розуміння значення і простеження послідовності розвитку народної традиції гуцульського дереворізьблення є розроблене Ю. Корпанюком родинне генеалогічне дерево, що візуально вказує на усіх представників династії Шкрібляків–Корпанюків, які вносили особистий вклад у народне а відтак і професійне мистецтво починаючи з другої половини ХІХ століття до сучасності. Вагомим доповненням до роботи є фотоматеріали та інші візуальні документи, подані у додатках, які розширюють контекст значення і впливу митців-представників родини Шкрібляків–Корпанюків у мистецькому процесі Західної України, а подекуди виходить за ці межі.

Загальні висновки свідчать про достатню міру узагальнення наукового матеріалу, є науково обґрунтованими, відповідають меті і завданням дослідження та вказують на уміння оперування науковим і фактичними матеріалом Ю.Корпанюком.

Список використаних джерел відображає рівень опрацювання наукової літератури та інших джерел інформації з досліджуваної проблематики. Оформлення списку відповідає вимогам Національного стандарту України 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Таким чином, дисертація Юрія Васильовича Корпанюка містить результати власних наукових досліджень, відзначається науковою новизною та актуальністю, написана на достойному науковому рівні, має продуману, логічну структуру, містить усі необхідні складові, що висувуються для такого роду наукових праць, і матиме значення для сучасної мистецтвознавчої науки.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових працях.

Апробація наукової роботи Ю.Корпанюком проведена у повному обсязі: публікації 3 одноосібних статей у фахових збірниках категорії «Б» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» висвітлюють всі аспекти дослідницької проблематики, результати досліджень опубліковані у тезах та матеріалах наукових конференцій (4 позиції).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертаційної роботи Ю. Корпанюка вказує на те, що праця є самостійно виконаним науковим дослідженням, всі його результати автором отримані особисто. Порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, текстових запозичень без посилань, фабрикацій та фальсифікацій) не виявлено, цитовані джерела відображені у роботі коректно та у відповідності до правових норм і правил цитування.

Дискусійні положення та зауваження до змісту наукової роботи.

Попри загалом високий науковий рівень та беззаперечні позитивні сторони роботи вважаємо за доцільне вказати на допущені автором огріхи та недоліки. У тексті роботи спостерігаємо деякі повторення, певні філологічні та орфографічні опечатки, які втім, не є суттєвими та не надто знижують позитивне враження від дисертації.

Автору варто звернути увагу на мало висвітлену у дисертації проблему розвитку художнього дерева у сфері сакрального мистецтва, зокрема на Гуцульщині, особливо, що стосується періоду після здобуття Україною незалежності. Вартувало б більш детально простежити та зафіксувати у роботі діяльність у цій галузі окремих представників родини Шкрібляків-Корпанюків, проаналізувати їхні вироби та вказати на їхній внесок у галузі оздоблення інтер'єрів гуцульських храмів. Втім, висловлені зауваження не применшують загального позитивного враження від роботи, яка є цілісним завершеним науковим дослідженням, їх можна розглядати як пропозицію для подальших наукових розвідок.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Представлене дисертаційне дослідження, проведене Ю.Корпанюком, відповідає предметній галузі заявленої спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Висновок про відповідність дисертації вимогам.

Загалом, враховуючи актуальність обраної теми дослідження, його структуру, зміст, наукову новизну одержаних результатів, дисертаційну роботу Корпанюка Юрія Васильовича на тему «Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини ХІХ–початку ХХІ століття» слід вважати самостійним завершеним науковим дослідженням, яке виконане на належному науково-теоретичному, методичному та емпіричному рівні, що має комплексний та логічний характер, містить положення, які характеризуються науковою новизною та заслуговують на практичну реалізацію, і яке відповідає всім

вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у наказі Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) щодо оформлення дисертації, а також у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор Корпанюк Юрій Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Опонент:

кандидат мистецтвознавства,
доцент, директор Фахового коледжу
Косівського державного інституту
декоративного мистецтва

Роман СТЕФ'ЮК